

Lublin, dnia 4 stycznia 2022 r.

Dr hab. Jan Izdebski prof. KUL

Kierownik Katedry Prawa Samorządu Terytorialnego i Nauki Administracji

Wydział Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji

Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II

Recenzja rozprawy doktorskiej mgr Konrada Wnorowskiego, pt.:

***Międzynarodowe porozumienia polskiego samorządu terytorialnego
w świetle prawa międzynarodowego***

Białystok 2021, ss. 309.

napisanej w Katedrze Prawa Międzynarodowego Publicznego i Europejskiego

(Wydział Prawa - Uniwersytet w Białymstoku)

pod kierunkiem Prof. dr hab. Macieja Perkowskiego

promotor pomocniczy: dr Wioleta Hryniewiecka - Filipkowska

W wykonaniu uchwały Rady Dyscypliny Nauki Prawne Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 19 listopada 2021 roku o powołaniu recenzentów rozprawy doktorskiej mgr Konrada Wnorowskiego pt.: „*Międzynarodowe porozumienia polskiego samorządu terytorialnego w świetle prawa międzynarodowego*” przedstawiam **pozytywną** recenzję przedmiotowej rozprawy wraz z uzasadnieniem.

1. Wybór tematu i koncepcji badawczej

Wybór tematu, którego opracowania podjął się Autor należy uznać za trafny, jest to zagadnienie ważne i zasługujące na opracowanie w formie rozprawy doktorskiej z zakresu szeroko pojętego prawa publicznego. Tematykę pracy należy, bowiem umiejscowić w

zakresie sfery prawa publicznego – w szczególności prawa samorządu terytorialnego oraz prawa międzynarodowego publicznego.

Przyjęty w rozprawie zakres tematyczny ma ściśle związki z prawem administracyjnym w szczególności jego częścią ustrojową obejmującą organizację i funkcjonowaniem jednostek samorządu terytorialnego, ponadto zagadnienia poruszone w pracy z uwagi na sferę regulacji prawnej mają również bezpośrednie odniesienie do prawa międzynarodowego publicznego.

Wybrane przez Autora zagadnienie należy do istotnych problemów związanych z realizacją zadań publicznych przez jednostki samorządu terytorialnego. Ponadto we wstępie pracy Autor przekonująco uzasadnia wybór problemu badawczego. W literaturze nauk prawnych brak jest szczegółowych opracowań analizujących te istotne zagadnienie w powiązaniu z analizą prawnomiędzynarodową. Recenzowana praca wypełnia, więc istotną lukę w badaniach nauk prawnych.

Z tego względu wybór przedmiotu badań oraz wybór i sposób ujęcia tematu zasługują na pełną aprobatę.

Na pochwałę zasługuje również przejrzysty i komunikatywny sposób uporządkowania koncepcji badawczej pracy.

Jako cel główny Autor rozprawy wskazuje: analizę charakteru prawnego międzynarodowych porozumień zawieranych przez jednostki samorządu terytorialnego.

Następnie Autor jasno określa cele szczegółowe pracy, w postaci:

1. Czy samorzady posiadają taką samą zdolność prawnomiędzynarodową i zdolność do czynności prawnomiędzynarodowych, jaką posiadają inne podmioty prawa międzynarodowego?
2. Czy współpraca międzynarodowa samorządów regulowana jest przez prywatne czy publiczne prawo międzynarodowe?
3. Czy deficyt regulacji prawnych i mechanizmów modelowania międzynarodowych porozumień zawieranych przez samorzady wpływa na ich charakter prawny?
4. Czy międzynarodowe porozumienia zawierane przez samorzady są umowami międzynarodowymi?
5. Czy brak określenia w prawie i doktrynie charakteru prawnego międzynarodowych porozumień zawieranych przez samorzady utrudnia lub uniemożliwia ich zawieranie oraz realizację?

Ponadto Autor określa hipotezy szczegółowe, które w zamyśle Autora będą realizowane w treści rozprawy:

1. Samorządy nie posiadają takiej samej zdolności prawnomiędzynarodowej i zdolności do czynności prawnomiędzynarodowych, jaką posiadają inne podmioty prawa międzynarodowego.
2. Współpraca międzynarodowa samorządów regulowana jest zarówno przez prywatne oraz publiczne prawo międzynarodowe.
3. Deficyt regulacji prawnych i mechanizmów modelowania międzynarodowych porozumień zawieranych przez samorządy wpływa na ich charakter prawny.
4. Międzynarodowe porozumienia zawierane przez samorządy posiadają charakter *sui generis* względem umów międzynarodowych.
5. Brak określenia w prawie i doktrynie charakteru prawnego międzynarodowych porozumień zawieranych przez samorządy utrudnia, ale nie uniemożliwia ich zawierania oraz realizacji.

Wyraźne i prawidłowe *expressis verbis* sformułowanie we wstępie pracy jej głównego celu oraz zidentyfikowanie hipotez badawczych pracy, zasługuje na szczególne zauważenie gdyż potwierdza dobry warsztat badawczy doktoranta. Na pozytywne zaakcentowanie zasługuje również wskazanie aktualnego stanu badań naukowych w przedmiocie rozprawy.

Na osobną uwagę zasługuje fakt, że omawiana tematyka należy do aktualnych i kontrowersyjnych nie tylko doktrynalnie, ale również praktyce działania jednostek samorządu terytorialnego. Stosowanie analizowanych w pracy regulacji prawnych powoduje istotne problemy dla praktyki i co za tym idzie wątpliwości interpretacyjne. Obrazuje to aktualność i istotne znaczenie wybranej przez Autora problematyki.

Wartościowy wybór problemu badawczego oraz precyzyjne określenie koncepcji badawczej rozprawy wskazuje na bardzo dobre przygotowanie doktoranta w ramach seminarium doktoranckiego prowadzonego przez Promotora pracy doktorskiej.

2. Metody badawcze

We wstępie pracy Autor wskazuje, że w pracy zostaną zastosowane metody: historyczna, dogmatyczna i statystyczna (oraz analiza orzecznictwa sądowego i analiza literatury przedmiotu).

Z racji na charakter pracy dominuje w jej treści, co zrozumiałe i w pełni akceptowalne, metoda formalno - dogmatyczna. Na podkreślenie zasługuje fakt, że Autor precyzyjnie i

trafnie wyjaśnia dobór metod badawczych oraz sposób ich wykorzystania w kontekście przyjętego w rozprawie przedmiotu badań, wskazuje ponadto konkretne fragmenty pracy, w których użyte zostały właściwe metody badawcze. Na podkreślenie zasługuje również właściwe zastosowanie metody statystycznej. Metody wykorzystane w pracy odpowiadają jej charakterowi, zastosowano je prawidłowo, zgodnie z zasadami przyjętymi dla nauk prawnych.

3. Struktura i wymogi formalne pracy

Pod względem formalnym praca została podzielona na wykaz skrótów, wstęp, cztery merytoryczne rozdziały, podsumowanie oraz wykazy wykorzystanych źródeł (które uporządkowano jako: bibliografię (podzieloną na mniejsze pozycje, ze względu na charakter źródeł), netografię oraz spis tabel). Rozdziały zostały podzielone prawidłowo (i dość szczegółowo) na mniejsze jednostki redakcyjne, ich tytuły i treść są logicznie uporządkowane.

Wstęp pracy jest obszerny i zawiera wszystkie niezbędne elementy służące charakterystyce koncepcji badawczej opracowania. Wskazano tło problematyki badawczej, cele badawcze, hipotezy badawcze, metody naukowe przyjęte w analizie problematyki pracy (w tym charakterystykę źródeł) oraz określono układ merytoryczny pracy (tj. zakres tematyczny rozdziałów).

Struktura pracy została podporządkowana celom pracy i badanym hipotezom, należy ją uznać za adekwatną w stosunku do założonej problematyki pracy.

Rozdział I pt. - „*Współczesne stosunki międzynarodowe jako obszar aktywności polskich jednostek samorządu terytorialnego*” został poświęcony przedstawieniu przede wszystkim podstaw teoretyczno-prawnych omawianej problematyki dotyczących stosunków międzynarodowych. Znalazły się w nim również niezbędne odniesienia do pojęć z zakresu samorządu w kontekście współczesnych stosunków międzynarodowych.

W rozdziale II pt. - „*Polskie jednostki samorządu terytorialnego we współczesnych stosunkach międzynarodowych*” Autor szczegółowo analizuje rozwiązania prawne regulujące aktywność polskich jednostek samorządu terytorialnego we współczesnych stosunkach międzynarodowych, formy aktywności polskich jednostek samorządu terytorialnego we współczesnych stosunkach międzynarodowych oraz aspekty proceduralne uczestnictwa

polskich jednostek samorządu terytorialnego we współczesnych stosunkach międzynarodowych. Jest to bardzo wartościowa część pracy ze względu na jej kompleksowy i uporządkowany charakter.

W rozdziale III pt. – „*Status prawny polskich jednostek samorządu terytorialnego we współczesnych stosunkach międzynarodowych*” przedstawiono problematykę zdolności prawnomiędzynarodowej polskich jednostek samorządu terytorialnego oraz zdolności do czynności prawnomiędzynarodowych polskich jednostek samorządu terytorialnego. Na koniec scharakteryzowano cechy szczególne podmiotowości prawnej polskich jednostek samorządu terytorialnego we współczesnych stosunkach międzynarodowych.

Rozdział IV pt. – „*Porozumienia międzynarodowe polskich jednostek samorządu terytorialnego*” zawiera charakterystykę współczesnych porozumień międzynarodowych oraz wskazuje specyficzne cechy międzynarodowych porozumień polskich jednostek samorządu terytorialnego. Ten element pracy zasługuje na szczególną uwagę – zaproponowana klasyfikacja to jedna z najciekawszych części recenzowanej rozprawy. W treści rozdziału zwrócono również uwagę na charakter prawny międzynarodowych porozumień polskich jednostek samorządu terytorialnego. Interesujące są również poglądy Autora na perspektywy rozwoju międzynarodowej współpracy samorządu terytorialnego.

W treści poszczególnych rozdziałów Autor prawidłowo realizuje cel główny, cele szczegółowe i założenia badawcze pracy. Na aprobatę zasługuje konstrukcja pracy, w tym sposób podziału poszczególnych rozdziałów.

Rozprawę kończy obszerne podsumowanie przedstawionych rozważań. Niewątpliwą zaletą pracy jest fakt, że w zakończeniu Autor odniósł się do wszystkich najważniejszych celów i hipotez wskazanych w pracy oraz zreferował i podsumował rozważania przedstawione w treści rozdziałów. Przedstawione wnioski i postulaty należy ocenić, jako zasadne i wartościowe. Sposób realizacji celów pracy przesądza o jej wysokiej ocenie oraz potwierdza umiejętności badawcze doktoranta.

Na szczególną uwagę zasługują ponadto przemyślane i wartościowe postulaty *de lege ferenda* zawarte w podsumowaniu opracowania. Autor precyzyjnie podnosi istotne niespójności w zakresie podstaw prawnych międzynarodowych porozumień polskich jednostek samorządu terytorialnego oraz wskazuje kierunki odpowiednich zmian legislacyjnych. Wskazane przez Autora postulaty logicznie wynikają z merytorycznej części rozprawy i tworzą spójny punkt widzenia na temat przeanalizowanych w rozprawie zagadnień.

4. Dobór i sposób wykorzystania źródeł

Zakres i sposób uporządkowania źródeł to kolejna wartość recenzowanej rozprawy. W treści pracy wykorzystano bardzo obszerną liczbę źródeł.

Bibliografia pracy obejmuje:

- **Akty prawne**, obejmujące:
  - Porządek międzynarodowy (13 pozycji);
  - Porządek unijny (18 pozycji);
  - Porządek polski (26 pozycji)
- **Dokumenty** (33 pozycje, – w tym elemencie źródeł na uwagę zasługuje wartościowe wykorzystanie w wywodzie naukowym stanowisk poszczególnych resortów oraz innych instytucji publicznych w sprawach związanych tematyką pracy).
- **Orzecznictwo**, obejmujące:
  - Orzeczenia sądów międzynarodowych (6 pozycji)
  - Orzeczenia sądów polskich (16 pozycji)
- **Wykaz literatury** (325 pozycji z zakresu prawa międzynarodowego publicznego, prawa samorządu terytorialnego, prawa administracyjnego, stosunków międzynarodowych oraz literatury uzupełniającej, - wykaz należy uznać za niezwykle obszerny, aktualny i uzasadniony przedmiotem i zakresem opracowania, w wykazie zawarto również literaturę obcojęzyczną z zakresu stosunków międzynarodowych).
- **Netografia** (35 pozycji witryn internetowych instytucji państwowych i samorządowych).

Źródła w pracy wykorzystano i uporządkowano, co do zasady zgodnie z regułami techniki redakcji i cytowania przyjętych dla prac naukowych w dyscyplinie nauki prawne.

Zebranie obszernych, różnorodnych źródeł prawidłowo dobranych pod kątem tematyki opracowania oraz ich właściwe wykorzystanie wskazuje na dobry warsztat badawczy Autora i jest ważną podstawą pozytywnej oceny recenzowanej rozprawy. Na aprobatę zasługuje w szczególności szerokie odniesienie do dokumentów, które obrazują dyskusję nad kluczowymi pojęciami analizowanymi w rozprawie.

5. Uwagi szczegółowe

Stwierdzić należy, że praca doktorska autorstwa mgr Konrada Wnorowskiego jest pracą nowatorską, twórczą i w tym zakresie spełnia wymogi stawiane tego rodzaju opracowaniom. Autor zrealizował zapowiedziane we wstępie do pracy założenia badawcze.

Treść omawianych zagadnień wskazuje, że Autor dobrze zna specyfikę prawa samorządu terytorialnego oraz prawa międzynarodowego publicznego i potrafi ją przedstawić w ramach obowiązujących regulacji prawa krajowego i międzynarodowego. W treści pracy zagadnienia teoretyczne zostały przedstawione na tle faktycznych działań jednostek samorządu terytorialnego. Jest to niezwykle ważne gdyż zapewnia istotną i niezbędną cechę w badaniach nad normami prawnymi i funkcjonowaniem samorządu terytorialnego – rozumienia rzeczywistości, zjawisk społecznych (tj. realnej sfery życia społecznego, sytuacji adresatów norm prawnych), która podlega ingerencji prawodawcy.

W opinii recenzenta na pozytywną ocenę przede wszystkim zasługuje przyjęta jasna i spójna struktura pracy oraz precyzyjna realizacja zamierzeń badawczych.

Ponadto, jako niewątpliwą zaletę pracy należy wskazać umiejętność Autora porządkowania i systematyzowania zagadnień dotyczących współpracy samorządu przy właściwym użyciu pojęć i modeli teoretycznych nauk prawnych. Niestety nie jest to zjawisko częste w pracach doktorskich, dlatego zasługuje na pozytywne odnotowanie.

Na pozytywną uwagę zasługuje również fakt, że Autor niezbędne dla prawidłowej analizy tematu pracy pojęcia i instytucje prawa samorządu terytorialnego oraz rodzaje porozumień międzynarodowych charakteryzuje przy użyciu szerokiej literatury przedmiotu – prawa międzynarodowego publicznego oraz prawa samorządu terytorialnego. Badając poszczególne aspekty analizowanej problematyki przedstawia je na tle ogólnych instytucji prawa międzynarodowego publicznego, nie poprzestając na ich omówieniu, ale również prezentując dotychczasowe poglądy doktryny naukowej. Dzięki temu treść opracowania w pełni odpowiada zakreślonemu w tytule punktowi odniesienia omawianej tematyki.

Najbardziej wartościowe uwagi Autor zawarł w podsumowaniu rozprawy. Na podstawie przeprowadzonej w części merytorycznej analizy prawnej wskazano wartościowe propozycje zmian legislacyjnych, które wpisują się w aktualną dyskusję nad zmianami w regulacjach prawa samorządu terytorialnego.

Recenzowana rozprawa jest na bardzo dobrym poziomie, jednak jak każde opracowanie związane z obszernym materiałem badawczym i złożoną koncepcją teoretyczną

zawiera pewne niedociągnięcia i usterki formalne. W związku z tym rolą recenzenta jest wskazanie elementów dyskusyjnych i budzących wątpliwości. W mojej opinii należy zwrócić uwagę na następujące kwestie:

- ujednoczenia i aktualizacji wymagają metody cytowania źródeł w przypisach. Dotyczy to w szczególności pozycji literatury (np.: w zakresie prac zbiorowych).
- powinny być wyeliminowane występujące (niezbyt często) w pracy błędy edytorskie, literówki, błędy w interpunkcji, czy niedopracowane formy gramatyczne zdań oraz wyraźniejsze sygnalizowanie logicznej ciągłości wyводу pomiędzy kolejnymi akapitami tekstu. Są to kwestie natury redakcyjnej i technicznej – pożądane w warsztacie naukowym.

Wskazane uwagi w żadnym stopniu nie obniżają pozytywnej oceny pracy. Ich uwzględnienie może być użyteczne w pracach redakcyjnych związanych z wydaniem pracy w formie książkowej.

W opinii recenzenta wydanie książkowe rozprawy z całą pewnością spotkałoby się z dużym zainteresowaniem, zarówno wśród osób zainteresowanych prawem międzynarodowym publicznym, prawem samorządu terytorialnego jak również praktykom samorządowcom.

6. Podsumowanie

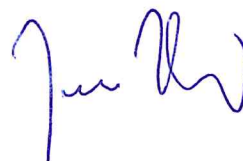
Stwierdzam, że przedłożona do recenzji rozprawa doktorska Pana mgr Konrada Wnorowskiego pt.: „*Międzynarodowe porozumienia polskiego samorządu terytorialnego w świetle prawa międzynarodowego*” napisana pod kierunkiem Prof. dr Macieja Perkowskiogo odpowiada wymogom określonym w art. 13 pkt 1. i pkt 2. ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Tekst jedn.: Dz. U. z 2017 r. poz. 1789) – stosowanym zgodnie z ustawą z dnia 3 lipca 2021 r. – Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2018 r. poz. 1669, z 2019 r. poz. 39, 534, z 2020 r. poz. 695, 875, 1086, z 2021 r. poz. 1630, 2232.). Stanowi ona oryginalne rozwiązanie problemu naukowego oraz wykazuje dobrą ogólną wiedzę teoretyczną doktoranta w dziedzinie nauk społecznych w zakresie nauk prawnych oraz

potwierdza umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej w dyscyplinie nauki prawne.

W związku z tym wnioskuję o dopuszczenie Pana mgr Konrada Wnorowskiego do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

W mojej opinii ze względu na wysoki poziom merytoryczny oraz bardzo dobry warsztat metodologiczny rozprawa zasługuje na wyróżnienie. W związku z tym składam wniosek o wyróżnienie recenzowanej rozprawy.

A handwritten signature in blue ink, consisting of a stylized first name followed by a surname, likely 'Konrad Wnorowski'.